

Quaderns Divulgatius, 32

XIV Seminari sobre la Traducció a Catalunya

LA PRESENCIA QUOTIDIANA
DE LES TRADUCCIONS

Barcelona, 2007

Presentació

Laura Santamaria

En aquesta edició del Seminari de Traducció Catalunya, l'AELC va voler subratllar la tasca desconeguda que duen a terme alguns dels professionals que es dediquen a la traducció. Amb els anys hem sabut que a més de traduccions literàries es fan, per exemple, traduccions audiovisuals, però encara ara, en aquest món tan global on vivim, les traduccions són vistes com un llast que alenteix la comunicació i l'encareix.

El text d'Olga Torres es fixa precisament en aquest aspecte. Compara els traductors amb els ajudants dels mags, ja que cap d'aquestes feines no permet d'obtenir gaire reconeixement. De fet, els espectadors aplaudeixen el mag i en veneren els trucs, però forma part de l'encant d'aquesta professió desconèixer com s'aconsegueix l'engany. De la mateixa manera, els destinataris de les traduccions tenen molt poc coneixement de les traduccions jurídiques, o bé de les traduccions relacionades amb el periodisme. No obstant això, tal com ens explica Jorge Marcos en el seu text, la professió està ben regulada pel que fa a les obligacions legals dels traductors. La Llei de la Propietat Intel·lectual garanteix els drets dels traductors quan tradueixen textos subjectes a la propietat intel·lectual a través de les clàusules dels

contractes, encara que no sempre aquestes disposicions recullen l'esperit de la Llei. Les noves tecnologies han obligat a fer noves regulacions per a noves situacions de traducció com les que es creen quan els traductors utilitzen, per exemple, programes de memòries de traducció.

Pel que fa a la traducció jurídica, Xavier Pou matisa que «afortunadament per a tots, la justícia és poc quotidiana» tot i «ser rellevant socialment». Malgrat això, és un dels àmbits d'especialitat més treballats, encara que poc normalitzat, potser tal com apunta Pou perquè encara li falta rodatge i perquè els dubtes són molt diversos. Carles Duarte ens assenyala que el dret regula en general les relacions en les societats humanes i que «té una presència quotidiana i una importància decisiva, que ha provocat l'impuls del desenvolupament de treballs de recerca per a la implantació de traduccions automatitzades o la creació d'estudis universitaris específics i l'establiment de nombroses places professionals, més enllà dels títols tradicionals d'interpretació jurada». Però malgrat tots els esforços que s'han esmerçat en aquest camp, Annette Emmerman ens fa notar que el sistema judicial no respecta sempre els drets dels ciutadans, ja que es contracten com a traductors persones no professionals que desconeixen el codi singular dels textos jurídics. Com a conseqüència no es respecta la funció comunicativa dels enunciats, tal com assenyala també Duarte. Emmerman ens enumera les dificultats a què s'enfronten els traductors que es dediquen a la interpretació judicial.

Amb relació a la traducció de textos periodístics, Xavier Fargas ens fa notar la dificultat de traduir o de relatar realitats que s'expressen en una llengua que no és la pròpia. El TERMCAT ha creat l'Antena de Terminologia per tal de trobar solucions terminològiques immediates per a aquells mitjans de comunicació que han de publicar o emetre una notícia sobre un tema per al qual encara no hi ha paraules per a referir-s'hi. Sònia Luque, en qualitat de lingüista de l'Agència Catalana de Notícies, és una usuària habitual de les eines que el TERMCAT posa a l'abast dels diversos col·lectius. Els periodistes

que han de «fabricar» notícies en català tenen la necessitat de trobar equivalents per a realitats allunyades i són generadors i usuaris de traduccions. Els periodistes, per la urgència d'haver de transmetre la notícia, s'han de refiar sovint de les traduccions automàtiques, unes traduccions que, tal com assenyala Luque, recullen errors que els humans no cometrien i originen textos plans, que els revisors han de corregir.

Bruguers Jardí, com a responsable de la Unitat d'Assessorament Lingüístic (UDAL) de la Xarxa de Televisions Locals, reflexiona sobre la diferència entre els professionals de Televisió de Catalunya i els professionals de les televisions locals, també anomenades de proximitat. Els periodistes de les televisions locals són professionals a qui se'ls exigeix que siguin capaços de realitzar moltes tasques diferents, és a dir han de «sortir al carrer a enregistrar les imatges, muntar-les, redactar els textos, enregistrar la veu en off o bé maquillar-se i vestir-se per presentar la notícia a plató». Davant de les dificultats que han de superar els periodistes, l'UDAL s'ha fixat com a objectiu fer reconèixer als treballadors de les televisions locals la necessitat de millorar la qualitat lingüística dels textos a partir de l'assessorament i la interiorització de l'aprenentatge.

En aquesta edició del Seminari, Pilar Godayol s'endinsa en la tasca de les traductores durant el segle xx. Si a principi de segle, les dones que pertanyien a famílies benestants i havien rebut educació traduïen per plaer, a final de segle la traducció literària és una professió a què es dediquen també les dones per ofici. Aquest canvi en el paper de les traductores permet de reflexionar sobre les professions on s'han anat instal·lant les dones i els atorga el mèrit d'haver «treballat incansablement per brindar-nos nou aliment i nova sang en llengua catalana».